

Disciplinární odpovědnost soudců v České republice

Lektoři: Daniela Zemanová, Vojtěch Šimíček
Nejvyšší správní soud, www.nssoud.cz
seminář v Omšenie, 12.-13. května 2014

1. Model kárného řízení v České republice

- stávající model platí od roku 2009, předtím rozhodovaly kárné senáty vrchních soudů a o odvolání Nejvyšší soud
- relevantní zákonná úprava:
 - zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích
 - zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců
- šestičlenné senáty (3 ve věcech soudců, 2 exekutorů a 1 státních zástupců)
- složení: předsedá soudce NSS, místopředsedou je soudce NS, dalšími členy vylosovaný soudce obecných soudů, advokát a odborník delegovaný právníckými fakultami
- praktické problémy: „logistika“, „one man show“ soudce NSS, finanční náročnost
- chybějící sjednocovací mechanismus (v rámci NSS není, ÚS fakticky rezignuje)

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu sjednocuje judikaturu jeho stálých senátů rozhodujících v řízeních podle soudního řádu správního, a nikoliv kárných senátů řídících se odlišnou zákonnou úpravou. Pro vymezení rozšířeného senátu jako kárného senátu není dána zákonná opora a nelze je dovést ani rozumným výkladem, jelikož jeho složení se zcela vymyká logice složení kárných senátů.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2012, čj. 11 Kseo 4/2009-111)

- výhodou naopak pestrost názorů, větší legitimita rozhodnutí než „čistě soudcovských“
- jednoinstančnost: k tomu náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/09 (<http://nalus.usoud.cz>)

Právo podat odvolání proti soudnímu rozhodnutí obecně ústavním pořádkem garantováno není. Výjimku v tomto směru představuje čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, podle něhož "Každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně." Ještě před posouzením použití případných výjimek podle druhého odstavce tohoto ustanovení ("Z tohoto práva jsou přípustné výjimky v případě méně závažných trestných činů, které jako takové kvalifikuje zákon, nebo jestliže byla příslušná osoba souzena v prvním stupni nejvyšším soudem nebo byla uznána vinnou a odsouzena na základě odvolání proti osvobozujícímu rozsudku.") se Ústavní soud musel zabývat otázkou, zda je ustanovení čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě na projednávanou věc vůbec aplikovatelné. Aplikace citovaného ustanovení připadá v úvahu pouze v případech, v nichž se jedná o "trestní obvinění" ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. ... I z tohoto důvodu podrobil Ústavní soud zkoumání, zda napadená úprava odpovídá charakteristikám řízení o trestním obvinění vyplývajícím z judikatury Evropského soudu, na kterou Ústavní soud ve svých rozhodnutích explicitně odkazuje (srov. výše). Autonomní výklad tohoto pojmu podal Evropský soud v řadě svých rozhodnutí, přičemž za stěžejní a stále nepřekonaný považuje Ústavní soud rozsudek Evropského soudu ze dne 8. června 1976, Engel a ostatní proti Nizozemí, č. 5100/71, 5101/71,

5102/71, 5354/72 a 5370/72 (dále jen "Engel proti Nizozemí"), podle něhož se při hodnocení, zda jde o trestní obvinění, přihlíží ke třem kritériím, jež nemusejí být splněna kumulativně - postačuje tedy naplnění jedné z těchto podmínek [srov. rozsudek Evropského soudu ze dne 2. září 1998, Kadubec proti Slovensku, č. 27061/95, § 51 (dále jen "Kadubec proti Slovensku")]. V prvním kroku tzv. Engelova testu je zkoumáno, zda je určitý přečin upraven trestním právem. Pokud tomu tak je, aplikuje se čl. 6 ve své "trestní větvi" bez dalšího. Pakliže tomu tak není, je nutno posoudit, zda nejsou splněny podmínky materiální (srov. dále). Podle rozsudku Evropského soudu Oztürk proti Německu (rozsudek ze dne 18. února 1984, č. 8544/79) pak samotná dekriminalizace přečinu dříve upraveného trestním právem nemůže vést k tomu, že by se čl. 6 Úmluvy přestal aplikovat. V dalším kroku tohoto testu je pak analyzována "samotná povaha" přečinu; pokud je trestní (usuzuje se mj. z účelu regulace, společných právních tradic členských států), je řízení o něm řízením o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy. Třetím kritériem je pak povaha a závažnost hrozící sankce. Prakticky vždy půjde o trestní obvinění, pokud hrozí v řízení zbavení osobní svobody obviněného (srov. např. Engel proti Nizozemí); k naplnění této podmínky pak postačí i citelný peněžitý trest. Z výše uvedeného však plyne, že nikoliv každá veřejnoprávní sankce uložená za porušení právní povinnosti je způsobilá "vtáhnout" přečin do kategorie trestního obvinění. Evropský soud pro lidská práva proto v každém konkrétním případě povahu a závažnost hrozící sankce hodnotí. V případě Engel proti Nizozemí například hrálo podstatnou roli, že stěžovatelům byl uložen trest (byť v systému nizozemského práva trest disciplinární), kterým byli zbaveni osobní svobody; s přihlédnutím k významu, jaký Evropský soud osobní svobodě přikládá (srov. např. rozsudek ze dne 18. června 1971, De Wilde, Ooms a Versyp proti Belgii, č. 2832/66, 2835/66 a 2899/66), pak bylo nutno řízení se stěžovateli hodnotit jako řízení o trestním obvinění. ... Pokud jde nikoliv o závažnost, nýbrž o povahu sankce, je pro projednávanou věc podstatné, že třetí kritérium není zpravidla naplněno, pokud se jedná o sankci, jež není typická pro systém trestního práva, nýbrž spíše pro disciplinární řízení. V tomto ohledu je důležité rovněž to, zda je sankce zaměřená na všechny či spíše na určitou skupinu osob se zvláštním statutem (rozsudek Evropského soudu ze dne 14. 1. 2010 Tsony Tsonyou proti Bulharsku, č. 2376/03, § 49). V rozhodovací činnosti Komise pro lidská práva navazující na rozsudek Engel proti Nizozemí proto ani relativně závažné hrozící sankce (např. ztráta zaměstnání) nebyly vyhodnoceny jako sankce trestní, neboť jim scházela trestní povaha (srov. rozhodnutí Komise o nepřijatelnosti ze dne 8. 10. 1980, X. proti Spojenému království, č. 8496/79, v němž byl policista zbaven funkce kvůli krádežím benzínu). Od tohoto přístupu se Evropský soud doposud neodklonil (srov. dále). Ve světle shora uvedených kritérií dospěl Ústavní soud k závěru, že kárné řízení se soudci obecných soudů není řízením o trestním obvinění. V první řadě jde z hlediska systematiky právního řádu o řízení nikoliv trestní, na čemž nemůže nic změnit ani fakt, že napadená úprava umožňuje subsidiární aplikaci trestního řádu. Řízení se soudci je řízením svou povahou klasicky disciplinárním, a nikoliv trestním; je v něm sice rozhodováno o odpovědnosti za nesplnění povinností stanovené právním předpisem, avšak týká se pouze specifických povinností soudce. Ani třetí kritérium (povaha a závažnost sankce) Engelova testu naplněno není, byť právě jeho splnění je zpravidla s to "vtáhnout" disciplinární řízení do kategorie řízení o trestních obviněních. Za porušení povinností soudce totiž může být uložena pouze sankce měnící podmínky právního vztahu mezi soudcem a státem či tento právní vztah ukončující. V kárném řízení lze podle ustanovení § 88 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, uložit soudci důtku, odvolání z funkce předsedy senátu, odvolání z funkce soudce či snížení platu až o 30 % na dobu nejvíce 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se soudce dopustil v době před zaházením kárného opatření, na dobu nejvíce 2 let. Sankce, jež je možno v kárném řízení soudci uložit, se dotýkají pouze podmínek (snížení platu), resp. existence (odvolání z funkce soudce) právního vztahu mezi státem a soudcem; nejde tedy z povahy věci o sankce trestní, nýbrž disciplinární. Soudci např. nemůže být uložena pokuta, jež by za trestní sankci pokládána býti mohla, nýbrž mu "pouze" může být snížen plat či odňato zvýšení platového koeficientu. Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že kárné řízení se soudcem není řízením o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy a čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Proto, aniž by se mohl zabývat aplikací případných výjimek podle čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě, nezbylo mu než konstatovat, že právo na odvolání proti rozhodnutí v tomto řízení tak explicitně v ústavním pořádku garantováno není. ... Ústavní soud v této souvislosti připomíná, že není jeho úkolem (jako orgánu ochrany ústavnosti) hodnotit vhodnost přijatého modelu kárného řízení. Lze

sice přitakat navrhovateli, že právo na odvolání proti meritornímu soudnímu rozhodnutí je v českém právním řádu pravidlem s nepříliš četnými výjimkami; ani z této skutečnosti však povinnost odvolání zavést vždy dovést nelze. V daném případě považuje Ústavní soud za podstatné, že rozhodnutí zákonodárce o vyloučení možnosti odvolání není svévolné či nelogické a nepopírá principy, na nichž je český právní řád vystavěn; lze je totiž podepřít objektivně existujícími specifiky kárného řízení. Není možno akceptovat argument navrhovatele, podle něhož odporuje principu racionálního zákonodárce, pakliže jeden právní předpis zakotvuje obligatorní dvouinstančnost v jakýchkoliv případech, kdy "hodnota sporu" převyšuje již 2 000 Kč (dnes 10 000 Kč), a na straně druhé u kárného řízení, kdy majetková sankce, sankce profesní a sankce prestižní může být mnohonásobně intenzivnější a citelnější, tato dvouinstančnost zaručena není. Takovéto srovnání lze totiž z povahy věci provést pouze u řízení, jež jsou srovnatelná (způsobilá komparace). Kárné řízení se soudci obecných soudů je řízením velmi specifickým, jež s "klasickými" soudními řízeními srovnávat nelze; nejde o "klasickou" civilní ani trestní věc (srov. výše), nýbrž o řízení s osobami, jež jsou ke státu ve služebním (či obdobném) poměru. V této souvislosti lze odkázat i na desetiletí váhaní, zda vůbec obdobná řízení zařadit pod režim ustanovení čl. 6 Úmluvy.

- navrhovatelé:

A) Kárná odpovědnost soudce: - prezident

- ministr spravedlnosti

- předsedové soudů

Předseda soudu má dvojí postavení: je soudcem a zároveň se podílí na výkonu státní správy soudu. Primární je však postavení soudce; dočasně vykonávaná funkce je jen jakousi „nadstavbou“. Předseda soudu by měl být nejčastějším kárným žalobcem, neboť je v denním kontaktu se soudci svého soudu, podílí se na jejich výběru, významně organizuje jejich práci a měl by mít proto i nejvíce relevantních informací nejen o jejich pracovním nasazení a výsledcích, nýbrž také o jejich osobní situaci a případných problémech. Na každém předsedovi soudu proto spočívá velká odpovědnost, a to nejen právní a manažerská, nýbrž také lidská. Dobrý předseda soudu by totiž měl dobře vědět, kteří ze soudců jsou odborně na úrovni, pracovití, flexibilní, a kteří naopak nastavené tempo z hlediska svých osobních dispozic nejsou schopni dodržet, nemají zájem se dále vzdělávat a pracovat na sobě anebo vykonávané funkci nepřikládají potřebnou vážnost. Je pak především na předsedovi soudu, aby v konkrétním případě soudci pomohl, aby jej povzbudil, anebo případně aby s ním jeho situaci probral a pokusil se nalézt odpovídající řešení.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2013, čj. 16 Kss 8/2013)

B) Kárná odpovědnost předsedy nebo místopředsedy soudu:

- prezident

- ministr spravedlnosti

- předsedové soudů (vždy v rámci své působnosti)

Při hodnocení zákonnosti postupu funkcionáře soudu v kárném řízení je třeba vycházet z toho, že funkcionář soudu vykonává státní správu a je proto namístě jeho jednání hodnotit přísněji, protože zpochybněním jeho postupu nemůže dojít k porušení zásady nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2014, čj. 16 Kss 10/2013-84)

- Subjektivní a objektivní lhůta pro podání kárného návrhu (6 měsíců a 3 roky), aktuálně úvahy o prodloužení

Subjektivní lhůtu v kárném řízení (§ 9 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb.) je nutno odvozovat od okamžiku, kdy se navrhovatel o jednání, pro které se rozhodl kárné řízení zahájit, skutečně dozvěděl, případně od okamžiku, kdy mu informace o tomto jednání byly předloženy v takové formě, že mohl toto jednání bez pochybností identifikovat. Za takový okamžik nelze bez dalšího považovat až den zveřejnění rozhodnutí, v jehož odůvodnění je popsáno negativní jednání soudce, ve veřejně přístupném rejstříku.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2012, čj. 11 Kss 18/2011-251)

- Postup přiměřeně dle trestního řádu
- Dočasné zproštění výkonu funkce soudce (§ 99 ZSS)
- Nezpůsobilost soudce vykonávat soudcovskou funkci

V řízení o nezpůsobilosti soudce vykonávat soudcovskou funkci dle § 91 písm. c) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů, je nutno kromě ověření, zda soudce byl nejméně třikrát pravomocně uznán vinným kárným proviněním, vždy individuálně posoudit a odůvodnit, zda tato skutečnost zároveň zpochybňuje důvěryhodnost jeho dalšího setrvání v soudcovské funkci. Při tomto posouzení kárný senát vyhodnotí povahu, závažnost a intenzitu kárných provinění, kterými byl dotčený soudce shledán v předchozích 5 letech vinným, dále posoudí celkový průběh profesní kariéry soudce a v posledním kroku zváží další případné relevantní skutečnosti (například osobní postoj soudce k vytýkaným nedostatkům).

(Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013, čj. 11 Kss 2/2013-58)

- Průběh řízení (návrh, příprava jednání, dokazování, často stanoviska soudcovské rady a „dostihové tabulky“)
- Zavinění může být dáno i ve formě nevědomé nedbalosti

Podmínkou kárné odpovědnosti soudce dle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, je zaviněné porušení povinností, zákon však nevyklučuje žádnou z forem zavinění. Kárného provinění se proto lze dopustit jak úmyslně, tak i z nedbalosti, a to i nedbalosti nevědomé. In concreto: Je-li v důsledku nesoustředěnosti a nedostatečné svědomitosti při práci soudce (vydání nesprávného pokynu k doručení usnesení osobě, která není účastníkem řízení) odhalena totožnost osvojitelů a místo pobytu osvojovaného dítěte, a v přímé souvislosti s tímto pochybením dojde k negativnímu zásahu do práv účastníků řízení ze strany biologického rodiče osvojovaného dítěte, pak takové jednání soudce naplňuje znaky kárného provinění ve smyslu § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2010, čj. 11 Kss 8/2009-51)

- Sankce:
 - výtka (ukládá předseda soudu, nikoliv kárný senát),

I výtka zakládá překážku rei iudicate (!):

V případě zaviněných průtahů – nečinnosti soudkyně ve vymezené době ve více věcech nejde v každé této věci o samostatný skutek kárného provinění, nýbrž o pokračování v neplnění soudcovských povinností. Výtkou orgánu státní správy soudů, který je oprávněn podat návrh na zahájení kárného řízení, uložená podle § 88a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, není kárným opatřením uvedeným v § 88 odst. 1 tohoto zákona, které může uložit kárný senát. Přesto jde o disciplinární opatření uložené podle zákona o soudech a soudcích. Jestliže navrhovatelka jako orgán státní správy soudů a oprávněná podat návrh na zahájení kárného řízení posoudila nečinnost kárně obviněné soudkyně ve dvou spisech za určité časové období jako drobný nedostatek v práci a uložila jí výtku, a v následné době podala proti uvedené soudkyni návrh na kárné řízení, v němž jí vytýkala zaviněnou nečinnost sice v jiných spisech, ale za dobu s dobou zaviněné nečinnosti postíženou výtkou se překrývající, pak má kárný senát za to, že za stejné provinění – nečinnost sice v jiných věcech, ale ve stejném časovém období nelze stíhat kárně obviněnou kárným soudem.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2010, čj. 13 Kss 2/2010-87

- důtka,
- snížení platu až o 30% na 1 rok,
- odvolání z funkce předsedy senátu,
- odvolání z funkce soudce či předsedy soudu

2. Další vybraná judikatura

- A) Hranice mezi právním názorem soudce a kárným proviněním (ohrožení důvěry v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování)

Nerespektování závazného právního názoru srozumitelně formulovaného a vysloveného odvolacím soudem ve zrušujícím rozhodnutí může vyvolat pochybnosti o správném fungování soudnictví jak uvnitř soudů, tak především navenek, a je schopno narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. V takovém případě jde o zaviněné porušení povinností soudce stanovených zákonem (zde § 149 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád) a naplnění skutkové podstaty kárného provinění podle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2011, čj. 13 Kss 11/2010-51)

Konkrétní situace: "Ve věcech Okresního soudu v Liberci sp. zn. 4 T 30/2008 a 4 T 65/2008 kárně obviněný soudce nerespektoval závazný právní názor vyslovený odvolacím soudem ve zrušujícím rozhodnutí, přestože závazný právní názor byl naprosto srozumitelně formulovaný a neumožňoval kárně obviněnému soudci jiný postup, než ve zrušovacím rozhodnutí uvedený. Takovýto postup kárně obviněného soudce nemůže omluvit jeho rozdílný právní názor na věc oproti závaznému právnímu názoru vyššího soudu v konkrétní věci. To bylo nepřípustné jednání kárně obviněného soudce a toto jeho jednání bylo schopno narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Jestliže v daném případě nižší soud nerespektuje funkčně vyšší soud v konkrétní věci, může to vyvolat pochybnosti o správném fungování soudnictví jak uvnitř soudů, tak především navenek. Procesní právo slouží k prosazení práva hmotného. Není-li dodrženo, mohou být poškozena i hmotná práva účastníků řízení. O to, aby nebyla poškozena práva odsouzených v dané věci také šlo, tedy aby nevykonávali vyšší tresty, než odpovídalo nově přijaté právní úpravě. To, že okresní soud v konkrétních případech nepostupoval podle § 419 trestního zákoníku, i když ho tímto postupem zavázal nadřízený krajský soud ve zrušujícím rozhodnutí, mohlo u odsouzených i jiných osob ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. V tomto jednání kárně obviněného spatřuje kárný senát

zaviněné porušení povinností soudce ve smyslu § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, a tedy kárné provinění podle citovaného ustanovení."

I. Nezákoný postup či vydání nezákonného rozhodnutí, odůvodněné jiným právním názorem, může představovat důvod pro zahájení kárného řízení s příslušným soudcem pro kárné provinění dle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů, v zásadě pouze tehdy, pokud je z okolností případu patrné, že buď (1.) bylo porušeno jednoznačné znění aplikované právní normy, anebo (2.) nebylo respektováno zrušovací rozhodnutí výše postaveného soudu v konkrétní věci či (3.) existuje jednotná a ustálená judikatura nejvyšších soudů, kterou daný soudce odmítl akceptovat bez toho, aby svůj odlišný právní názor podepřel komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací.

II. Písemné vyjádření soudce Nejvyššího soudu, byť rozeslané soudům na hlavičkovém papíře Nejvyššího soudu a uvozené průvodním dopisem předsedy trestního kolegia, nepředstavuje žádný z prostředků sjednocování judikatury, předpokládaný zákonem, a nemůže proto soudce zavazovat v jejich rozhodovací činnosti.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2013, čj. 16 Kss 6/2012-114)

B) Kárná odpovědnost soudce je dána i v řízení, které není pravomocně skončeno

Skutečnost, že soudní řízení ještě není pravomocně skončeno, neznamená, že na soudce rozhodujícího v této věci nemůže být podán kárný návrh a že o něm nemůže být rozhodnuto ještě před pravomocným skončením tohoto řízení (§ 87 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů).

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, čj. 16 Kss 2/2013-134)

C) Nezbytná minimální intenzita protiprávnosti

(viz také § 88 odst. 3 ZSS: „*Od uložení kárného opatření lze upustit, jestliže projednání kárného provinění je postačující.*“)

Zaviněné porušení povinností soudce či jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů musí dosáhnout určité minimální intenzity, aby jím byla naplněna skutková podstata kárného provinění dle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. V případě průtahů v řízení je jedním z faktorů určujících tuto intenzitu i délka a četnost průtahů.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, čj. 11 Kss 1/2011-131)

Podání návrhu na zahájení kárného řízení (§ 8 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů) je prostředkem ultima ratio, neboť je způsobilé zpochybnit vážnost, autoritu a důvěru v rozhodování kárně stíhaného soudce. Pokud tak předseda soudu učiní, nesmí být toto jeho jednání vedeno alibismem, nýbrž má k němu docházet pouze a jedině tehdy, pokud je pevně přesvědčen, že se daný soudce kárného provinění skutečně dopustil a není jiné řešení, než mu uložit některé ze zákonem stanovených kárných opatření. Podání kárného návrhu nesmí být

projevem přenesení odpovědnosti z osoby předsedy soudu na kárný senát a navrhovatel si musí být vědom, že iniciováním kárného řízení „nese svoji kůži na trh“.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2013, čj. 16 Kss 8/2013)

D) Povinnost soudce řádně odůvodňovat svoje rozhodnutí

Jde-li o porušení povinnosti soudce srozumitelně a pečlivě odůvodnit své rozhodnutí, pro které příslušný procesní předpis stanoví postup k nápravě, pak takové porušení povinnosti je třeba řešit především procesním postupem. Kárný senát však připouští, že intenzita takového porušení (úplná nebo převážná rezignace soudce na řádné odůvodnění rozhodnutí) a jeho rozsah (množství rozhodnutí) by mohly naplnit skutkovou podstatu kárného provinění podle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, pokud by soudce např. zcela rezignoval na splnění této zákonné povinnosti, a to dokonce ve více případech, což by mohlo ohrozit důvěru v odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2011, čj. 13 Kss 7/2010-116)

E) „Slábnutí obvinění“

Rovněž délka kárného řízení je relevantním kritériem při zvažování výše uloženého trestu, jelikož již samotná existence kárného řízení negativně zasahuje právní sféru obviněného. Přitom je lhostejno, zda téměř tři roky dlouhé trvání tohoto řízení je zapříčiněno legislativní změnou, rychlostí řízení u Ústavního soudu anebo jinými faktory, nezávislými na obviněném. Podstatná je právě okolnost, že k dlouhodobosti zásahu do právní sféry obviněného došlo nikoliv v důsledku jeho např. účelových obstrukcí, nýbrž zapříčiněním veřejné moci. Soud proto ctí zásadu, podle níž postupem času slábne obvinění a nebezpečnost spáchaného protiprávního činu.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2011, čj. 11 Kse 21/2009-84)

F) Ne bis in idem u nečinnostních skutků

Pojem „skutek“ v případě kárných žalob pro nečinnost nelze vztahovat k určitému časovému období, ve kterém dojde k nečinnosti v libovolném počtu řízení, nýbrž vždy jen ke konkrétnímu případu nečinnosti. Individualizace postihu za kárné provinění totiž vyžaduje, aby se vždy posuzovaly konkrétní okolnosti každého řízení, u něhož mělo dojít k nečinnosti (průtahům). Tomu musí odpovídat rovněž výrok kárného rozhodnutí, z něhož musí být jednoznačně patrné nejen to, v jakém období docházelo k průtahům (nečinnosti), nýbrž také, o jaká řízení se jednalo a v čem tato nečinnost konkrétně spočívala. Pokud proto bylo pravomocně rozhodnuto o tom, že se soudní exekutor (ne)dopustil nečinnosti v některém řízení, není tím založena překážka ne bis in idem ve vztahu k jiným řízením za stejné období.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2012, čj. 11 Kseo 4/2009-111)

G) Soudci a pracovní doba

Smyslem rozvržení pracovní doby a nařízení pracovní pohotovosti (§ 84 odst. 2 a 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů) není samoučelné zavedení pevných pravidel, podle kterých se musí soudci po celou pracovní dobu zdržovat v budově soudu, nýbrž pouze a jedině zajistit řádný výkon soudnictví. Důvodem zahájení kárného řízení proto nemá být pouhá skutečnost, že soudce neviduje svoji přítomnost na pracovišti, případně z této evidence plyne, že přesně nedodržuje stanovenou pracovní dobu. Kárné řízení by mělo být zahájeno teprve tehdy, pokud se tato neúčast soudce v budově soudu negativně projeví na jím vykonávané práci. Argumentace evidencí docházky by proto měla mít při úvahách o zahájení kárného řízení se soudcem pouze podpůrný význam.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2014, čj. 16 Kss 10/2013-84)

H) Soudce a právo na osobní život aneb „sud“, ale zůstaň člověkem“

Při hodnocení průtahů v řízeních z hlediska porušení povinnosti soudce a jeho případného kárného provinění (§ 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů) kárný senát uznává, že činnost každého soudce má svoje limity a po nikom nelze požadovat, aby se nikoliv krátkodobě, nýbrž trvale, pracovním přepínal, vystavoval se nezvládnutelným stresům a ve prospěch nadstandardního plnění pracovních úkolů dlouhodobě zcela potlačoval svůj soukromý život. Soudce proto nemůže být shledán kárně odpovědným za to, že je dlouhodobě značně vytížen a v důsledku toho prostě není schopen činit všechny potřebné úkony neprodleně tak, jak by odpovídalo potřebám každého jednotlivého řízení a zejména zájmům účastníků na co možná nejrychlejším rozhodnutí ve věci.

(Podle rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2014, čj. 16 Kss 9/2013-91)

3. Několik statistických údajů (k 1. 1. 2014, tzn. údaje jsou za 5 let)

❖ Počet podaných návrhů:

předsedové okresních soudů	88
předsedové krajských soudů	16
předseda Městského soudu v Praze	21
veřejný ochránce práv	1
ministr spravedlnosti	23
předsedkyně Nejvyššího soudu	4
celkem	157

❖ Zastavená řízení (celkem 49)

rezignace na funkci soudce	24
zpětvzetí návrhu	20
zánik funkce soudce (úmrtí nebo nezpůsobilost)	3
opožděný návrh	1
částečné zpětvzetí	1

❖ Výsledek kárných řízení

uznání viny	64
zastavení řízení	49
zproštění	25
uznání viny/zproštění	6
uznání viny/zproštění/zastavení	1
zamítnutí obnovy řízení	1
nezpůsobilost k výkonu funkce	1
povolení obnovy řízení	1

❖ Uložená sankce

snížení platu	41
důtka	11
upuštění od kárného opatření	8
odvolání z funkce soudce	1